

THIẾT KẾ HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM NHẪM PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ MẠCH LẠC CHO TRẺ MẪU GIÁO

Đặng Thị Ngọc Phượng*, Lê Thị Nhung, Trần Viết Nhi

Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế, 34 Lê Lợi, tp. Huế

Tác giả liên hệ: Đặng Thị Ngọc Phượng < dtnphuong@hueuni.edu.vn >

(Ngày nhận bài: 15-8-2021; Ngày chấp nhận đăng: 06-12-2021)

Tóm tắt: Phát triển ngôn ngữ nói chung, phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ nói riêng là nhiệm vụ đặc biệt quan trọng trong giáo dục trẻ mẫu giáo. Phát triển ngôn ngữ mạch lạc không những góp phần hình thành, tích lũy và mở rộng vốn hiểu biết, giúp trẻ giao tiếp và học hỏi một cách chủ động mà còn là bước chuẩn bị quan trọng cho trẻ vào lớp 1. Kết quả khảo sát 120 giáo viên mầm non trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế bước đầu cho thấy mặc dù phần lớn giáo viên đã quan tâm đến việc tổ chức các hoạt động giáo dục theo hướng trải nghiệm cho trẻ ở trường mầm non, họ vẫn gặp nhiều khó khăn trong thiết kế và tổ chức hoạt động một cách bài bản để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ. Các nguyên tắc, quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm và ví dụ minh họa cụ thể được trình bày trong bài báo giúp giáo viên mầm non có định hướng tốt hơn trong việc phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ ở trường mầm non.

Từ khóa: Thiết kế, hoạt động trải nghiệm, trẻ mẫu giáo, ngôn ngữ mạch lạc.

DESIGNING OF EXPERIENTIAL ACTIVITIES TO PROMOTE PRESCHOOLERS' COHERENT LANGUAGE ABILITY

Dang Thi Ngoc Phuong*, Le Thi Nhung, Tran Viet Nhi

University of Education, Hue University, 34 Le Loi St., Hue, Vietnam

* Correspondence to Dang Thi Ngoc Phuong < dtnphuong@hueuni.edu.vn >

(Received: August 15, 2021; Accepted: December 6, 2021)

Abstract: Fostering language abilities in general and coherent language in particular for children are essential tasks in the education of preschool children. The development of coherent language ability not only contributes to the formation, accumulation and expansion of knowledge but also helps them communicate and learn actively. Initial research results of a survey of 120 preschool teachers in the Thua Thien Hue province showed that although most teachers were concerned about organizing experiential activities for children in kindergarten, they encountered many barriers in designing and methodically

---

organizing the activities to enhance children's coherent language in preschool. The design principles, the process of designing experiential activities and a specific example are provided in this article that could help preschool teachers better orientation in developing coherent language for children in preschools.

Keywords: Design, experiential activity, preschool children, coherent language.

1. Đặt vấn đề

Ngôn ngữ là chìa khóa để tiếp nhận và phản hồi tri thức, là phương tiện để trẻ khám phá thế giới xung quanh và tự khẳng định mình trong môi trường đó. Phát triển ngôn ngữ ở độ tuổi mầm non không những góp phần làm phong phú đời sống tinh thần của trẻ, đáp ứng nhu cầu giao tiếp của trẻ với mọi người xung quanh mà còn là điều kiện để phát triển tư duy, giúp trẻ học tập, vui chơi, và phát triển hài hòa, toàn diện mọi mặt. Bước sang 5 tuổi, trẻ đã có khả năng sử dụng tiếng mẹ đẻ tương đối thành thạo, có nhu cầu nắm bắt kỹ năng nghe tiếng mẹ đẻ ở mức độ cao hơn so với giai đoạn trước. Chính vì vậy, phát triển ngôn ngữ mạch lạc (NNML) cho trẻ ở giai đoạn này là một trong những nhiệm vụ đặc biệt quan trọng nhằm giúp trẻ sử dụng ngôn ngữ một cách rõ ràng, trôi chảy để thể hiện nhu cầu, ý nghĩ và quan điểm của bản thân; góp phần tích cực vào sự phát triển tư duy, thỏa mãn nhu cầu giao tiếp của trẻ và làm tiền đề tạo lập các diễn ngôn ở dạng viết cho bậc học tiếp theo.

Giáo dục qua trải nghiệm là chiến lược giáo dục trẻ một cách hiệu quả, với phương châm nền tảng là “giáo dục phải dựa trên kinh nghiệm của người học”, đề cao sự tự do, tầm quan trọng của việc trải nghiệm học tập gắn với thực tiễn cuộc sống (D. Kolb, 2015). Cách tiếp cận tiến bộ này trở thành xu hướng giáo dục trong thế kỷ XXI và được áp dụng ở tất cả các bậc học, đặc biệt là trong giáo dục mầm non (GDMN). Tổ chức hoạt động trải nghiệm (HĐTN) là quá trình tác động có hệ thống của giáo viên (GV) đến trẻ thông qua các hoạt động thực tiễn để trẻ bằng vốn kinh nghiệm cá nhân tự lực chiếm lĩnh kiến thức, kỹ năng, thái độ tạo thành kinh nghiệm riêng của bản thân (D. Kolb, 2015; Cao Thị Hồng Nhung, 2020). Các HĐTN cho phép giáo viên dễ dàng cung cấp cơ hội để trẻ sử dụng ngôn ngữ độc thoại và đối thoại thông qua vui chơi, quan sát, khám phá, trải nghiệm, từ đó giáo viên dễ dàng phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ. Trẻ được nói trong các quá trình hoạt động từ chuẩn bị đến khi hoạt động diễn ra, kết thúc và nối tiếp hoạt động khác (Massari, G-A và cộng sự, 2018). Việc bố trí, sắp xếp, khai thác hiệu quả không gian, thiết bị, đồ dùng, đồ chơi, nguyên vật liệu và các biện pháp tổ chức HĐTN sẽ kích thích nhu cầu sử dụng ngôn ngữ trong quá trình trẻ tham gia khám phá, quan sát, trải nghiệm và giải quyết các nhiệm vụ giáo dục. Những yếu tố này phải được chú trọng ngay khi GV thiết kế, lập kế hoạch tổ chức hoạt động.

Thực tế cho thấy, mặc dù vấn đề phát triển NNML cho trẻ đã được đề cập bởi một số tác giả như Lê Thị Bắc Lý (2017), Cao Thị Hồng Nhung (2020), các nghiên cứu về phát triển NNML cho trẻ mẫu giáo (MG) thông qua HĐTN vẫn chưa được quan tâm sâu rộng và chưa thành hệ thống. Đặc biệt, các nghiên cứu về thiết kế HĐTN nhằm phát triển NNML cho trẻ vẫn chưa

được quan tâm nhiều. Vì vậy, nghiên cứu này được thực hiện với mong đợi mang lại đóng góp nhất định để bồi đắp khoảng trống nghiên cứu trên.

Trên cơ sở đánh giá thực trạng nhận thức và những thuận lợi, khó khăn của GVMN đối với việc thiết kế và tổ chức HĐTN nhằm phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ, bài báo tập trung trình bày các nguyên tắc, quy trình thiết kế HĐTN và ví dụ cụ thể nhằm giúp GVMN có định hướng tốt hơn trong việc phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ ở trường mầm non.

2. Khách thể và phương pháp nghiên cứu

2.1. Khách thể nghiên cứu

Khảo sát được thực hiện trên 120 GVMN trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế. Các GV được điều tra có tuổi trung bình là 29 (cao nhất là 54 (sinh năm 1966), thấp nhất là 22 (sinh năm 1998)), thâm niên công tác trung bình 05 năm (cao nhất là 33 năm (từ năm 1989), thấp nhất 01 năm (từ năm 2021)). Về trình độ chuyên môn: 01 GV trình độ sau Đại học, chiếm tỉ lệ: 8%; 98 GV trình độ Đại học, chiếm tỉ lệ 81,7%; 21 GV trình độ Cao đẳng, chiếm tỉ lệ: 17,5%. Như vậy, tất cả GV được khảo sát đều có trình độ đạt chuẩn theo quy định của Luật Giáo dục (Quốc Hội, 2019).

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu được thực hiện trong tháng 04 năm 2021. Nghiên cứu được thực hiện qua 2 giai đoạn, cụ thể:

Ở giai đoạn 1, các phương pháp điều tra bằng bảng hỏi, quan sát và phỏng vấn đã được sử dụng nhằm tìm hiểu thực trạng thiết kế và tổ chức tổ chức HĐTN nhằm phát triển NNML cho trẻ ở trường mầm non. Phương pháp chủ đạo được sử dụng trong giai đoạn này là điều tra bằng bảng hỏi. Phiếu khảo sát bao gồm 3 câu hỏi nhằm tìm hiểu ý kiến của GV về ưu thế của HĐTN trong việc phát triển NNML cho trẻ ở trường mầm non, mức độ thường xuyên và những khó khăn GV gặp phải trong thiết kế và tổ chức HĐTN nhằm phát triển NNML cho trẻ. Các câu hỏi được thiết kế theo thang đo Likert 5 mức độ tương ứng với các mức điểm từ 1 đến 5 là không bao giờ, hiếm khi, thỉnh thoảng, thường xuyên và rất thường xuyên. Độ tin cậy của phiếu khảo sát được đảm bảo dựa trên chỉ số Cronbach Alpha đạt 0,812. Phần mềm thống kê toán học IBM SPSS 26.0 được sử dụng để tính toán các chỉ số tỉ lệ phần trăm, giá trị trung bình, độ lệch chuẩn. Các phương pháp quan sát và phỏng vấn được sử dụng để thu thập thêm thông tin nhằm làm rõ thực trạng.

Ở giai đoạn 2, phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu được sử dụng nhằm làm rõ nguyên tắc, quy trình thiết kế và các bước tổ chức HĐTN để phát triển NNML cho trẻ. Các tài liệu trong và ngoài nước có liên quan đến HĐTN và phát triển ngôn ngữ cho trẻ mầm non được sử dụng trong quá trình nghiên cứu.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Thực trạng nhận thức của giáo viên về tổ chức hoạt động trải nghiệm để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ mẫu giáo ở trường mầm non

Kết quả khảo sát mức độ tổ chức HĐTN để phát triển NNML cho trẻ MG thể hiện qua bảng 1 như sau:

Bảng 1. Kết quả khảo sát mức độ tổ chức HĐTN để phát triển NNML cho trẻ MG

TT	Mức độ tổ chức	Số lượng	Tỉ lệ (%)
1	Không bao giờ	0	0
2	Hiếm khi	0	0
3	Thỉnh thoảng	6	5,0
4	Thường xuyên	68	56,7
5	Rất thường xuyên	46	38,3

Bảng 1 cho thấy đa số GV (68 GV, chiếm 56,7%) đều cho rằng phát triển NNML cho trẻ 5 - 6 tuổi qua HĐTN rất cần thiết nên đã tổ chức thường xuyên; 46 GV (38,3%) tổ chức rất thường xuyên; chỉ có 6 GV (5%) thỉnh thoảng mới tổ chức HĐTN để phát triển NNML cho trẻ. Không có GV nào phủ nhận sự cần thiết của việc phát triển NNML đối với trẻ 5 - 6 tuổi thông qua HĐTN ở trường mầm non. Một số ý kiến cho rằng: *“Phát triển NNML thông qua HĐTN là một trong các nhiệm vụ giáo dục quan trọng trong Chương trình giáo dục mầm non, giúp trẻ chuẩn bị sẵn sàng vào lớp 1”* (GV T.T.H.T - MN Sơn Ca). Và trong thực tiễn chăm sóc và giáo dục trẻ mầm non, giáo viên đã ý thức tốt nhiệm vụ này. *“Trong quá trình thực hiện Chương trình GDMN, tôi luôn chú ý đến phát triển NNML cho trẻ thông qua HĐTN vì nó có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển toàn diện của trẻ”* (GV V.T.H.H - MN Hoa Mai). Quan sát một số HĐTN do GV tổ chức ở trường mầm non thấy rằng hầu hết GV tổ chức các HĐTN mọi lúc mọi nơi, dưới nhiều hình thức, tạo môi trường để trẻ trao đổi, chia sẻ thông tin, giao tiếp với bạn và cô giáo.

Kết quả đánh giá về ưu thế của của HĐTN đối với việc phát triển NNML cho trẻ MG thể hiện ở bảng dưới đây càng khẳng định sự cần thiết phải tổ chức hoạt động này thường xuyên, thậm chí rất thường xuyên:

Bảng 2. Đánh giá của GV về ưu thế của HĐTĐN đối với việc phát triển NNML cho trẻ MG

STT	Ưu thế	ĐTB	ĐLC
1	Tạo cơ hội cho trẻ sử dụng ngôn ngữ để trao đổi, chia sẻ thông tin	4,37	0,501
2	Tạo môi trường giao tiếp có tính thực tiễn cao	4,37	0,609
3	Tạo nhiều cơ hội để giáo viên áp dụng các biện pháp phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ	4,30	0,588

Ghi chú: $1 < \text{ĐTB} < 5$; $n = 120$

GV đều đánh giá ở mức độ rất cao và gần như tương đồng những tác động của việc tổ chức HĐTĐN đối với việc phát triển NNML cho trẻ MG. Họ cho rằng, các ưu thế được nêu trong bảng hỏi đều hướng tới việc phát triển ngôn ngữ cho trẻ mầm non theo chương trình GDMN, mang lại nhiều lợi ích đối với trẻ lẫn GV. Điều này cũng khẳng định việc tổ chức HĐTĐN để phát triển NNML cho trẻ mầm non nói chung và MG nói riêng là hoàn toàn phù hợp và mang tính khả thi.

Bên cạnh những thuận lợi trong việc phát triển NNML cho trẻ MG thông qua HĐTĐN, GV vẫn gặp phải một số khó khăn, trong đó có việc thiết kế HĐTĐN để phát triển NNML cho trẻ.

Bảng 3. Khó khăn của GV trong việc phát triển NNML cho trẻ MG thông qua HĐTĐN

STT	Khó khăn	ĐTB	ĐLC
1	Thời gian dành cho HĐTĐN chưa được linh hoạt	2,68	0,961
2	Môi trường chưa đáp ứng yêu cầu hoạt động	2,68	1,167
3	Sự hợp tác của phụ huynh còn ít	3,10	1,008
4	Kiến thức về phát triển NNML cho trẻ của GV hạn chế	2,63	1,101
5	Kinh nghiệm thiết kế, tổ chức HĐTĐN của GV còn ít	2,55	1,068
6	Số lượng trẻ trong lớp quá đông	2,86	1,252

Ghi chú: $1 < \text{ĐTB} < 5$; $n = 120$

Những khó khăn của GV đến từ phía khách quan lẫn chủ quan. Về khách quan, phải kể đến sự hợp tác của phụ huynh (ĐTB = 3,10), số lượng trẻ trong lớp quá đông (ĐTB = 2,86), tiếp đó là môi trường chưa đáp ứng yêu cầu hoạt động và thời gian dành cho HĐTN chưa được linh hoạt (ĐTB = 2,68). Bên cạnh đó, GV cũng khó khăn khi kiến thức về phát triển NNML cho trẻ của GV hạn chế (ĐTB = 2,63), kinh nghiệm tổ chức HĐTN của GV còn ít (ĐTB = 2,55). Quá trình quan sát và phỏng vấn cũng cho thấy quy trình tổ chức HĐTN của các GV là không thống nhất, nhiều GV băn khoăn về việc định hướng thiết kế và tổ chức HĐTN. Đa số GV cho rằng: cần có định hướng rõ ràng hơn cho GV thiết kế HĐTN để phát triển NNML cho trẻ MG và thường xuyên tổ chức các lớp tập huấn, bồi dưỡng chuyên môn liên quan đến nội dung này cho GV. Đây chính là cơ sở giúp GV thực hiện mục tiêu phát triển NNML cho trẻ ở trường mầm non.

3.2. Nguyên tắc, quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ mẫu giáo

Xác định nguyên tắc và quy trình thiết kế hoạt động giáo dục là việc làm quan trọng, giúp GV định hướng và liên kết một cách rõ ràng giữa mục tiêu hoạt động, nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động. Căn cứ vào đặc trưng hoạt động giáo dục trẻ mầm non, đặc điểm hoạt động giáo dục tổ chức theo quy trình học tập kinh nghiệm của David Kolb (2015) và mục tiêu, nội dung phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ MG, chúng tôi đề xuất nguyên tắc và quy trình thiết kế HĐTN để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ MG như sau:

3.2.1. Nguyên tắc thiết kế

Việc thiết kế các HĐTN hướng đến phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ MG cần dựa trên những nguyên tắc sau:

Nguyên tắc 1: Đảm bảo tính mục đích

Ngôn ngữ chính là cơ sở của mọi suy nghĩ và là công cụ của tư duy. Phát triển ngôn ngữ mạch lạc có vai trò rất quan trọng trong sự phát triển của trẻ em nói chung và trẻ MG nói riêng. Trong quá trình thiết kế và triển khai HĐTN, GV cần chú ý đến việc cung cấp nhiều cơ hội để trẻ giao tiếp, trao đổi, chia sẻ hiểu biết và thể hiện nhu cầu, mong muốn và cảm xúc của bản thân bằng lời nói (Massari, G-A và cộng sự, 2018; Malinovska N. V., 2020; Lã Thị Bắc Lý, 2017; Cao Thị Hồng Nhung, 2020).

Nguyên tắc 2: Đảm bảo tính phát triển

Giáo dục muốn thực hiện tốt các nhiệm vụ đặt ra phải đảm bảo tính phát triển. Thực chất của quan điểm này là dạy học không phải nhằm vào mức độ đã đạt được mà luôn vượt qua mức đó, phải đi trước một bước, luôn đòi hỏi trẻ nỗ lực khi thực hiện kỹ năng giao tiếp lời nói. Vì vậy, khi thiết kế các HĐTN để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ MG cần hướng tới mục đích phát triển toàn diện cho trẻ về thể chất, nhận thức, ngôn ngữ, thẩm mỹ, tình cảm-xã hội. Ngoài ra, thiết kế đó phải phù hợp với môi trường giáo dục trong trường mầm non, cần phát

huy điểm mạnh, khắc phục, sửa chữa khiếm khuyết trong giao tiếp để giúp trẻ phát triển ngôn ngữ.

Nguyên tắc 3: Đảm bảo lấy trẻ làm trung tâm

Khi thiết kế các HĐTN cần dựa trên nguyên tắc “lấy trẻ làm trung tâm” và phát huy tính tích cực của trẻ trong hoạt động. GV giữ vai trò là “điểm tựa”, là người hướng dẫn, tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ trong các hoạt động TN và giáo dục rèn luyện khả năng phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ mầm non nói chung, trẻ MG nói riêng.

Việc phát triển ngôn ngữ mạch lạc thông qua thiết kế các HĐTN phải làm cho trẻ hứng thú, ham thích, hăng say học tập; kích thích trẻ tự mình ra sức hoàn thành các nhiệm vụ do GV đề ra, tự mình khắc phục các khó khăn trong giao tiếp. Để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ, GV cần thiết kế các HĐTN phù hợp và hấp dẫn nhằm thu hút trẻ tham gia vào quá trình tìm tòi, khám phá đó.

Nguyên tắc 4: Đảm bảo tính thực tiễn và khả thi

Tính thực tiễn của thiết kế HĐTN hướng đến phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ MG thông qua khả năng khắc phục những hạn chế của thực trạng; phù hợp với đặc điểm của trẻ MG, khả năng của giáo viên và điều kiện của các trường, lớp mầm non. Thiết kế HĐTN nhằm phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ MG khả thi khi có khả năng ứng dụng hiệu quả vào thực tiễn; được sự chấp thuận của các cơ quan, cá nhân liên quan, đặc biệt là sự hợp tác của GV và trẻ ở các trường mầm non.

Thiết kế HĐTN luôn hướng tới mục đích giáo dục, giúp trẻ phát triển về mọi mặt nói chung và rèn luyện khả năng diễn đạt mạch lạc ngôn ngữ cho trẻ mầm non, đặc biệt là trẻ MG nói riêng. Khi thiết kế HĐTN hướng đến phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ phải tuân thủ theo quan điểm phát triển từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp, đồng thời đảm bảo tính hệ thống, đồng bộ, cụ thể, mềm dẻo và linh hoạt cũng như tính tập thể và tính cá biệt hóa giáo dục để phát triển toàn diện nhân cách cho trẻ nói chung và phải đảm bảo vai trò chủ thể của trẻ MG trong quá trình tương tác, giao tiếp với các trẻ khác trong hoạt động hàng ngày ở trường mầm non.

3.2.2. Quy trình thiết kế

Căn cứ vào đặc trưng hoạt động giáo dục ở trường mầm non và quy trình tổ chức hoạt động giáo dục theo lý thuyết Học tập kinh nghiệm của David Kolb (2015), chúng tôi đề xuất quy trình thiết kế HĐTN hướng đến phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ MG ở trường mầm non gồm 6 bước cơ bản:

Bước 1: Chọn chủ đề, đề tài HĐTN

Bước 2: Xác định mục tiêu, nội dung trải nghiệm

Bước 3: Xây dựng HĐTĐN

Bước 4: Lập kế hoạch HĐTĐN chi tiết

Bước 5: Tổ chức thực hiện và đánh giá

Cụ thể:

Bước 1: Chọn chủ đề, đề tài HĐTĐN

Chủ đề là nội dung xuyên suốt hoạt động giáo dục, định hướng cho việc xác định các nội dung, nhiệm vụ hoạt động cụ thể của trẻ. Chủ đề HĐTĐN cần được lựa chọn trong sự kết nối với mục tiêu, nội dung và kết quả mong đợi đối với các lĩnh vực có liên quan theo chương trình GDMN hiện hành. Nội dung chủ đề được lựa chọn cần đảm bảo rằng các kiến thức sẽ được gắn với những vấn đề thực tiễn để phát triển NNML cho trẻ MG. Từ chủ đề, GV chọn đề tài HĐTĐN là một phần nội dung của chủ đề, tương ứng thời lượng hoạt động của từng độ tuổi.

Bước 2: Xác định mục tiêu, nội dung trải nghiệm

Đây là giai đoạn GV cụ thể hóa mục tiêu của chủ đề, hướng tới phát triển NNML cho trẻ MG trong từng hoạt động. Mục tiêu HĐTĐN cần được xác định rõ ràng, cụ thể đối với từng lĩnh vực trên các mặt kiến thức, kỹ năng và thái độ. Căn cứ vào mục tiêu, đặc điểm tâm sinh lý độ tuổi, yếu tố vùng miền, GV xây dựng nội dung HĐTĐN tương ứng dự kiến thời gian phù hợp. Ở giai đoạn này, GV cần trả lời các vấn đề: Chủ đề có các nội dung HĐTĐN nào? Nội dung HĐTĐN có liên quan như thế nào với các mục tiêu và nội dung các lĩnh vực khác?

Bước 3: Xây dựng HĐTĐN

Xây dựng chương trình tổ chức HĐTĐN được bắt đầu từ việc lựa chọn các hoạt động cụ thể với các chủ đề hấp dẫn với trẻ, lập kế hoạch tổ chức các hoạt động theo hướng phát huy tính tích cực chủ động ở trẻ. Chương trình HĐTĐN của trẻ phải xuất phát từ chương trình GDMN và phù hợp với độ tuổi 5-6 cũng như đặc điểm riêng của các trường MN.

Ở trường mầm non, trẻ tham gia các hoạt động theo chế độ sinh hoạt được xây dựng sẵn cho từng độ tuổi, từng mùa. Hoạt động học có chủ định chiếm thời lượng ít hơn so với các hình thức khác như vui chơi (ở các góc, hoạt động ngoài trời, chơi – hoạt động theo ý thích), tham quan, dã ngoại, lễ hội và lao động. Mỗi hình thức hoạt động có những đặc thù khác nhau về không gian, thời gian, tính chất và yêu cầu. Vì vậy, việc xác định rõ ràng các hình thức HĐTĐN sẽ định hướng cho việc thiết kế các nhiệm vụ hoạt động phù hợp với đặc thù về không gian, tính chất đặc thù của mỗi hình thức hoạt động.

Bước 4: Lập kế hoạch HĐTĐN chi tiết

GV sử dụng các hoạt động phong phú, hấp dẫn và phù hợp với khả năng, hứng thú, kinh nghiệm của trẻ ở trường MN như: vui chơi, lao động, lễ hội, giao lưu, tham quan, thăm hỏi...

các hoạt động giao tiếp ứng xử trong quan hệ giữa trẻ với trẻ, trẻ với mọi người xung quanh. Các HĐTN có thể xây dựng dưới dạng là các tình huống giả định hoặc những tình huống trong cuộc sống thực của trẻ được thực hiện theo qui mô nhóm hoặc tập thể, thúc đẩy trẻ giao tiếp ngôn ngữ mạch lạc. Các HĐTN có thể tiến hành tại các địa điểm khác nhau tùy vào từng nội dung hoạt động của trẻ như trong lớp, ở hành lang, ở sân, vườn trường, ngoài trường.

Giáo viên khuyến khích trẻ tham gia cùng cô ở giai đoạn này để tạo cơ hội cho trẻ chia sẻ, trao đổi ý kiến cá nhân về nội dung hoạt động. Trong quá trình đó, trẻ được trải nghiệm, được bộc lộ suy nghĩ, hành động của mình trong một tình huống, hoàn cảnh cụ thể tương ứng với vốn từ sẵn có của trẻ, sử dụng câu đúng ngữ pháp, đa dạng các kiểu câu. Do mỗi hình thức hoạt động của trẻ ở trường MN có đặc trưng riêng nên GV cần tận dụng ưu thế của từng loại hoạt động để hướng dẫn trẻ trải nghiệm cho phù hợp với đặc điểm các hoạt động đó.

Bước 5: Tổ chức thực hiện HĐTN và đánh giá

Tổ chức thực hiện và đánh giá những ưu điểm và hạn chế của HĐTN hướng đến phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ MG là cơ sở để giáo viên điều chỉnh kế hoạch và định hướng cho việc thiết kế các hoạt động tiếp theo. Đây là bước quan trọng không thể thiếu trong quá trình thiết kế HĐTN cho trẻ.

Tổ chức HĐTN cho trẻ gồm các giai đoạn sau:

- * Giai đoạn 1: Trải nghiệm thực tế
- * Giai đoạn 2: Trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm
- * Giai đoạn 3: Hướng dẫn trẻ đúc kết về đối tượng trải nghiệm
- * Giai đoạn 4: Vận dụng vào cuộc sống

2.2.3. Ví dụ minh họa

Chủ đề: Quê hương – Đất nước – Bác Hồ

Chủ đề nhánh: Danh lam thắng cảnh đất nước

Đề tài: Tham quan nghề làm hoa giấy Thanh Tiên ở Thành phố Huế

Độ tuổi: 5 - 6 tuổi

Thời gian: 3 – 5 ngày (1 buổi tham quan và các hoạt động lồng ghép ở trường mầm non và gia đình)

Mục tiêu:

- Trẻ có kiến thức nghề làm hoa giấy Thanh Tiên ở Thành phố Huế bao gồm: tên gọi, nơi làm nghề, nguyên liệu và dụng cụ của nghề, các công đoạn làm hoa giấy, sản phẩm, ý nghĩa của nghề.

- Trẻ có kỹ năng sử dụng ngôn ngữ (sử dụng một lượng từ vựng nhất định và kỹ năng sử dụng từ trong câu, nói nhiều loại câu khác nhau) để giao tiếp, phát triển ngôn ngữ mạch lạc, chia sẻ, trao đổi ý kiến cá nhân về nghề làm hoa giấy Thanh Tiên.

- Trẻ sử dụng sự khéo léo của đôi tay để tạo nên các sản phẩm hoa giấy đơn giản.

- Trẻ có thái độ ứng xử tích cực đối với môi trường thiên nhiên và môi trường xã hội xung quanh; trân trọng giá trị tinh thần của dân tộc.

Xây dựng nội dung HĐTN về nghề làm hoa giấy Thanh Tiên ở Thành phố Huế nhằm phát triển NNML cho trẻ 5 - 6 tuổi

* Nội dung HĐTN về nghề làm hoa giấy Thanh Tiên

- Không gian làng nghề làm hoa giấy Thanh Tiên.

- Tên gọi, công cụ, nguyên liệu.

- Các công đoạn làm hoa giấy.

- Đặc điểm, công dụng, cách sử dụng hoa giấy.

- Ý nghĩa, giá trị tinh thần của nghề làm hoa giấy Thanh Tiên ở Thành phố Huế.

* Kỹ năng và nhiệm vụ phát triển NNML cho trẻ

- Khả năng nói/kể đúng về nghề hoa giấy:

+ Trẻ trình bày ý tưởng về nội dung kế hoạch hoạt động ở giai đoạn chuẩn bị tổ chức tham quan nghề làm hoa giấy Thanh Tiên ở Thành phố Huế.

+ Trẻ thực hiện nhiệm vụ giáo viên giao:

• Chuẩn bị nhiệm vụ và chia sẻ trước lớp về ý tưởng kế hoạch hoạt động.

• Trẻ giao tiếp, chia sẻ, trao đổi với mọi người về chuyến tham quan nghề làm hoa giấy Thanh Tiên ở Thành phố Huế.

+ Trẻ chia sẻ, trao đổi, giao tiếp bằng lời nói trong các tình huống có vấn đề khi tham quan nghề làm hoa giấy Thanh Tiên ở Thành phố Huế.

+ Trẻ sẽ kể lại chuyến tham quan thú vị.

+ Trẻ chơi trò chơi sau khi tham quan nghề làm hoa giấy Thanh Tiên ở Thành phố Huế.

- Khả năng nói logic:

+ Trẻ thực hiện nhiệm vụ cô giao:

• Nói về suy nghĩ của trẻ về cách làm hoa giấy.

• Nói về ấn tượng của trẻ về sản phẩm hoa giấy.

+ Trẻ thực hiện bài tập ngôn ngữ trong và sau khi tham quan nghề làm hoa giấy Thanh Tiên.

- Khả năng nói có bố cục ba phần (mở đầu, diễn biến, kết thúc) rõ ràng:

+ Trẻ chơi trò chơi thi kể chuyện về đề tài: cách làm hoa giấy của làng nghề hoa giấy Thanh Tiên.

+ Trẻ thực hiện nhiệm vụ học tập: kể lại chuyện cho ba/mẹ/người thân trong gia đình.

- Khả năng sử dụng các phương thức liên kết câu khi nói:

+ Trẻ tham quan và chia sẻ, trình bày ngôn ngữ về đối tượng trải nghiệm: hoa giấy làng nghề Thanh Tiên. Trẻ nói về cách làm những cánh hoa sau khi trẻ đã quan sát, khám phá những điều kỳ diệu như được ngắm và sờ những cánh hoa. Chia sẻ cảm xúc và mong muốn của trẻ được đến làng nghề trong thời gian tới.

+ Trẻ thực hiện nhiệm vụ nhóm: thảo luận, chia sẻ, trao đổi về công dụng và ý nghĩa của hoa làng nghề.

+ Trẻ giải quyết tình huống giao tiếp có vấn đề: trẻ suy nghĩ, có lời nói phù hợp với hoàn cảnh giao tiếp và kích thích trẻ bộc lộ cảm xúc qua lời nói.

- Khả năng sử dụng các phương tiện biểu cảm khi nói:

+ Trẻ suy nghĩ, có lời nói phù hợp với hoàn cảnh giao tiếp khi tham quan làng nghề hoa Thanh Tiên và kích thích trẻ bộc lộ cảm xúc qua câu nói/lời kể về đối tượng trải nghiệm.

+ Trẻ trình bày hoặc kể lại với cô, bạn, người thân trong gia đình về chuyến tham quan thú vị của mình.

Hình thức tổ chức: HĐTN tại không gian làng nghề làm hoa giấy Thanh Tiên thuộc xã Phú Mậu, Phú Vang, tỉnh Thừa Thiên Huế. Đây là một địa danh nổi tiếng về nghề làm hoa giấy thờ cúng, đặc biệt là hoa Sen và nghề làm hoa đã xuất hiện cách đây hơn 300 năm.

Chuẩn bị: trang phục và chuẩn bị cá nhân trẻ khi đi trải nghiệm thực tế.

Tiến trình hoạt động

* Giai đoạn 1: Trẻ trải nghiệm về làm hoa giấy Thanh Tiên ở Thành phố Huế

1. Giáo viên tổ chức thảo luận, trao đổi với trẻ về công tác chuẩn bị trước ngày đi tham quan (trang phục, các quy định của buổi tham quan, cách xử trí một số tình huống có thể xảy ra khi đi tham quan).

Đưa ra một số tình huống để trao đổi với trẻ như:

- Các con muốn tìm hiểu về điều gì khi đến tham quan nghề làm hoa giấy Thanh Tiên?

- Các con sẽ gặp ai, làm gì để tìm ra câu trả lời cho những câu hỏi trên?

- Chúng ta cần chuẩn bị đồ dùng, dụng cụ gì trước khi đi tham quan?
- Khi đi tham quan, các con cần làm gì để không bị lạc đường? Nếu bị lạc con sẽ làm gì?
- Khi tham gia các hoạt động ở làng nghề, chúng ta nên và không nên làm gì?

2. Tổ chức cho trẻ đi tham quan

- Hướng dẫn trẻ thực hiện nội quy trong suốt quá trình trên xe và tham quan tại nghề làm hoa giấy Thanh Tiên. Giáo dục trẻ biết quan tâm, chăm sóc bạn khi bạn bị mệt, bị say xe: hỏi thăm bạn, trò chuyện với các bạn.

- Hướng dẫn trẻ biết phối hợp với các bạn khi tham gia các hoạt động.

- Trẻ được tham gia các hoạt động:

+ Xem các nghệ nhân làm hoa giấy và nghe giới thiệu về nguyên liệu, dụng cụ, các công đoạn làm hoa giấy: vót tre, phơi tre, chọn giấy, nhuộm giấy, cắt cánh, cắt nhụy hoa, gấp nếp làm cánh hoa và lá, ruột sắn thì dùng làm nhụy, sau đó sẽ kết thành những cây hoa hoàn chỉnh.

+ Đặt câu hỏi cho các nghệ nhân.

+ Làm hoa giấy dưới sự hướng dẫn của các nghệ nhân.

+ Chụp ảnh lưu niệm và thu thập các vật mẫu để về lớp chia sẻ.

- Hướng dẫn trẻ giữ vệ sinh môi trường khi đi tham quan, không vứt rác bừa bãi, yêu quý, chăm sóc, bảo vệ cây cối và các con vật.

- Tập trung lớp để di chuyển về trường mầm non.

* Giai đoạn 2: Trao đổi, chia sẻ khi trải nghiệm ở làng nghề hoa giấy Thanh Tiên (ở trường mầm non)

- Cho trẻ hát bài “Màu hoa” của nhạc sĩ Hoàng Văn Yến.

- Sử dụng kỹ thuật “chia sẻ nhóm đôi” để cho trẻ chia sẻ với nhau về những điều trẻ đã học được và những điều trẻ thích nhất trong quá trình tham quan làng nghề hoa giấy Thanh Tiên.

- Tổ chức đàm thoại cả lớp về các nội dung có liên quan. Các câu hỏi đàm thoại tập trung làm rõ:

+ Trước khi đi tham quan làng hoa giấy Thanh Tiên, các con muốn tìm hiểu những gì?

+ Các con đã gặp ai và tham gia những hoạt động nào?

+ Có những tình huống gì đã xảy ra? Các con đã giải quyết tình huống như thế nào?

+ Các con học được gì thông qua những hoạt động này?

+ Hãy nói về 2 điều các con thích nhất khi đi tham quan làng nghề?

- Giáo viên lưu ý kỹ năng nói các loại câu khác nhau, sử dụng các phép liên kết câu, logic giữa các câu cũng như rèn luyện các chuẩn mực ngữ âm tiếng Việt khi trẻ trao đổi, chia sẻ những trải nghiệm đầy cảm xúc và hứng thú trong hoạt động.

* Giai đoạn 3: Hướng dẫn trẻ đúc kết biểu tượng về đối tượng trải nghiệm (ở lớp học)

- GV cùng trẻ khái quát lại những nét nổi bật của nghề làm hoa giấy Thanh Tiên.

- GV sử dụng trò chơi “Thi kể chuyện” về cách làm hoa giấy của làng nghề hoa giấy Thanh Tiên để giúp trẻ khắc sâu và làm sáng rõ vốn ngôn ngữ giao tiếp về trải nghiệm làng nghề làm hoa giấy Thanh Tiên.

* Giai đoạn 4: Vận dụng kinh nghiệm vào thực tiễn cuộc sống (ở nhà và lớp học)

- GV khuyến khích trẻ kể những câu chuyện về làng nghề hoa giấy Thanh Tiên cho người thân nghe.

- GV tổ chức cho trẻ làm hoa giấy, trang trí lớp học bằng hoa giấy tự làm và hoa giấy Thanh Tiên.

4. Kết luận

HĐTN là hình thức giáo dục mang lại sự hứng khởi, thích thú, thoải mái, tích cực trong quá trình tiếp nhận kiến thức, kỹ năng của người học. Việc trẻ được hoạt động, khám phá, trải nghiệm sẽ giúp trẻ phát triển ngôn ngữ, đặc biệt là phát triển NNML. Thiết kế HĐTN có vai trò quan trọng đối với việc hình thành kinh nghiệm cá nhân và phát triển tư duy, ngôn ngữ của trẻ. Ở lứa tuổi MG, ngôn ngữ phát triển là nhờ thường xuyên giao tiếp với những người xung quanh. Ngay từ những ngày đầu tiên trong quá trình phát triển tâm lý trẻ em, sự thích ứng với môi trường hoạt động được thể hiện bằng các phương tiện xã hội và thông qua giao tiếp với những người xung quanh. Nghiên cứu bản chất, quy trình thiết kế tổ chức HĐTN để phát triển NNML cho trẻ MG một cách bài bản, hệ thống nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động này ở trường mầm non.

HĐTN là một trong những phương tiện hiệu quả nhằm phát triển lời nói mạch lạc cho trẻ MG. Các nguyên tắc, quy trình thiết kế HĐTN cho trẻ mầm non và ví dụ cụ thể được trình bày trong bài báo nhằm mục đích giúp GV bước đầu tiếp cận và nâng cao năng lực thiết kế và tổ chức HĐTN cho trẻ mầm non. Thiết kế tổ chức HĐTN cho trẻ 5 - 6 tuổi được xây dựng và thực hiện theo hướng tăng cường các cơ hội cho trẻ trải nghiệm, tương tác, trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm và tái hiện kinh nghiệm bằng lời nói trong các hoạt động giáo dục khác sẽ giúp trẻ phát triển lời nói mạch lạc, góp phần chuẩn bị cho trẻ sẵn sàng vào lớp 1.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021). *Thông tư số 01/2021/VBHN-BGDĐT ngày 13/4/2021 ban hành Chương trình Giáo dục mầm non.*
2. Cao Thị Hồng Nhung (2020). *Tổ chức hoạt động ngoài trời nhằm phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi ở trường mầm non.* Luận án Tiến sĩ Giáo dục học. Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
3. D. Konza (2016). *Oral language: Best Advice Learning Improvement Literacy.* https://www.ais.sa.edu.au/wp-content/uploads/Pages/Phonics_Screening_Check/Oral-Language.pdf
4. D. Kolb (2015). *Experiential learning: Experience as The source of learning and development.* Englewood Cliffs, N.J: Prentice-Hall.
5. Lê Thị Bắc Lý (2017). “Phát triển vốn từ cho trẻ mẫu giáo thông qua hoạt động trải nghiệm”, *Tạp chí giáo dục*, số đặc biệt tháng 12, tr.32-35.
6. Malinovska N. V. (2020). Development of monological speech of the preschool age children by means of modeling, <https://doi.org/10.37835/2410-2075-2020-12-16>.
7. Massari, G-A và cộng sự (2018). *A handbook on experiential education: pedagogical guidelines for teachers and parents.* Editura Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași. ISBN 978-606-714-309-6.
8. Michael A. Reed (2009). *Children And Language: Development, Impairment And Training.* Nova Science Publishers, Inc.
9. Yaroslavl (2018). Formation of a coherent speech of children of the fifth year of life in the classroom with toys, Truy cập ngày 05/04/2021 tại <https://aurumrp.ru/en/the-method-of-development-of-connected-speech-in-preschool-children-recommendations-for-the-development-of-coherent-speech-in-preschool-children.html>.